

COLLECTION

Innovation, integration and modern
problems in the scientific activities of young
researchers and students: theory and
practice

www.d-pressa.com

31
MARCH

Jizzakh, Uzbekistan

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATION OF
THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

JIZZAKH BRANCH OF THE NATIONAL UNIVERSITY OF UZBEKISTAN
NAMED AFTER MIRZO ULUGBEK

SCIENTIFIC JOURNAL OF SCIENCE TECHNOLOGY & DIGITAL FINANCE
JOURNAL OF INTERNATIONAL SCIENCE NETWORKS

Innovation, integration and modern problems in the scientific activities of young
researchers and students: theory and practice collection of materials of the
international scientific and practical conference on the topic

(March 31, 2026)

Jizzakh-2026

Innovation, integration and modern problems in the scientific activities of young researchers and students: theory and practice – Jizzakh: Department of economics and tourism of Jizzakh branch of the national university of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek, March 31, 2026, 990 pp.

Editors in charge: Ass.prof. Soy M.P.

In the collection of materials of the conference, the role and role of Science, Education and production in the era of globalization, the pressing problems of the issues of interaction of these processes, feedback on their solutions were presented by mature specialists of the field.

In addition, research on the scientific and practical topic, carried out in the economics, Exact Sciences, Natural Sciences and socio-humanities during the globalization period, information is presented in the scientific and practical fields, which includes the latest innovative technologies in the fields of production.

It can be argued that this collection is one of the specific intersections of current thoughts and innovative ideas of the world of science. This scientific and practical conference was actively attended by professors and scientific researchers engaged in scientific research in Uzbekistan and foreign countries. In increasing the position of the scientific and practical conference, the professors and teachers of domestic and foreign higher educational institutions made a significant contribution.

Professors and teachers of foreign higher educational institutions who actively participated in the work of the conference made a worthy contribution to the high level of interaction with scientists of our country. The processes of international cooperation with foreign countries and exchange with them in the field of Science in the era of globalization have a positive effect on the development of Higher Education, the fields of Science and production. The materials of this conference are special in that they include a wide range of research, from theoretical developments to practical solutions, demonstrating the diversity of approaches and directions in this area.

In conclusion, it should be noted that this scientific and practical conference will be a very useful collection for everyone who is interested in modern research in the fields of further development of Higher Education, Science, Education and production in the era of globalization. The authors are responsible for the content and quality of the articles and abstracts included in the collection.

GLOBALLASHUV JARAYONIDA YOSHLAR IQTISODIY QADRIYATLARINING TRANSFORMATSIYASI

Maxramova Lobar Xudoyberdi qizi

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston milliy universitetining Jizzax filiali talabasi

Norbekov Xursandmurod O'ktam o'g'li

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston milliy universitetining Jizzax filiali

"Iqtisodiyot va turizm" kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu akademik maqola globallashuv jarayonida yoshlarning iqtisodiy qadriyatlarida sodir bo'layotgan transformatsiyalarni atroflicha tahlil qiladi. Zamonaviy dunyoda globallashuvning kuchayishi yoshlar dunyoqarashi, mehnatga munosabati, iste'mol madaniyati va moliyaviy xulq-atvoriga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Tadqiqotda mazkur ta'sirlarning bevosita va bilvosita mexanizmlari, shuningdek, an'anaviy qadriyatlar hamda global tendensiyalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar ko'rib chiqiladi. Maqolada globallashuvning iqtisodiy qadriyatlarga madaniy imperializm va imkoniyatlar yaratish kabi ikki tomonlama ta'siri baholanib, O'zbekiston yoshlari misolida milliy va umumbashariy qadriyatlarining uyg'unligini ta'minlash muhimligi ta'kidlanadi. Tadqiqot yakunida topilmalar asosida tegishli xulosalar chiqariladi va tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: Globallashuv, Iqtisodiy qadriyatlar, Yoshlar, Transformatsiya, Mehnat bozori, Iste'mol, An'anaviy qadriyatlar

Kirish

Zamonaviy dunyo taraqqiyotining asosiy tendensiyalaridan biri bo'lgan globallashuv ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar, madaniy almashinuv va axborot texnologiyalarining misli ko'rilmagan darajada o'zaro bog'liqligini keltirib chiqarmoqda. Ushbu murakkab jarayon ayniqsa yosh avlodning dunyoqarashi, qadriyatlari va xulq-atvoriga chuqur ta'sir ko'rsatadi. Yoshlar har qanday jamiyatning kelajagi va harakatlantiruvchi kuchi hisoblanar ekan, ularning iqtisodiy qadriyatlaridagi o'zgarishlar ijtimoiy barqarorlik va taraqqiyot uchun strategik ahamiyatga ega. Iqtisodiy qadriyatlar deganda, shaxslarning mehnatga, boylikka, mulkka, iste'molga, moliyaviy tejamkorlikka va tadbirkorlikka bo'lgan munosabatlari, ularning iqtisodiy faoliyatdagi ustuvorliklari tushuniladi. Globallashuv sharoitida mehnat bozorining o'zgarishi, iste'mol madaniyatining global standartlarga moslashuvi va moliyaviy xizmatlarning kengayishi yoshlarning an'anaviy iqtisodiy qadriyatlaridan uzoqlashib, yangi qadriyatlarni o'zlashtirishiga zamin yaratmoqda. Mazkur maqolaning maqsadi globallashuvning yoshlar iqtisodiy qadriyatlarining transformatsiyasiga ta'sirini ilmiy jihatdan tahlil qilish, ushbu jarayonning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlarini baholash hamda milliy qadriyatlarni saqlagan holda global tendensiyalarga moslashish yo'llarini ko'rsatishdan iboratdir.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Globallashuv va yoshlar iqtisodiy qadriyatlari transformatsiyasi masalasi xalqaro va milliy adabiyotlarda keng muhokama qilingan dolzarb muammulardan

biridir. Jennifer Gidleyning "Globallashuv va uning yoshlarga ta'siri" nomli maqolasida globallashuv "Zamonaviylik loyihasi II" sifatida ta'riflanib, dunyo aholisining qariyb 20 foizini tashkil etuvchi yoshlar uchun ham imkoniyatlarni, ham tahdidlarni kuchaytirishi ta'kidlanadi. Birlashgan Millatlar Tashkilotining ogohlantirishlariga ko'ra, globallashuv kambag'allik, ishsizlik va ijtimoiy chetlanishni kuchaytirishi mumkin, bu esa yoshlarning balog'atga yetish davrini murakkablashtiradi. Shu bilan birga, demokratiyaning chuqurlashishi kabi ijobiy tendensiyalar ham kuzatiladi. Biroq, ayrim olimlar globallashuvni, ayniqsa ommaviy axborot vositalari orqali tarqaladigan madaniy imperializm sifatida baholashadi, bu esa mahalliy o'ziga xoslikni yo'q qiladi va global birxillik ("McWorld") hamda mahalliy madaniyatning saqlanishi ("Jihad") o'rtasida ziddiyatni keltirib chiqaradi. Bunday qarashlar G'arb materialistik dunyoqarashini targ'ib qiluvchi ommaviy ta'lim modellariga ham tanqidiy yondashuvni o'z ichiga oladi.

Yangi O'zbekiston sharoitida globallashuvning yoshlar qadriyatlariga ta'siri, ayniqsa ularning ma'naviy-axloqiy tarbiyasi masalasi muhim ahamiyat kasb etadi. Adabiyotlarda ta'kidlanishicha, "Uchinchi Renessans"ni barpo etishga intilayotgan mamlakatimizda yoshlarning dunyoqarashida milliy va umumbashariy qadriyatlarning uyg'unlashuvi dolzarb vazifadir. Globallashuv, modernizatsiya va texnologik yutuqlar an'anaviy ma'naviy-axloqiy qadriyatlarga ta'sir ko'rsatib, milliy madaniy soflik va o'ziga xoslikka tahdid solishi mumkin. Shu sababli, barqaror ijtimoiy rivojlanishni ta'minlash uchun milliy va umumbashariy qadriyatlar o'rtasida muvozanatni saqlash zarurati alohida qayd etiladi.

Yoshlarning iqtisodiy qadriyatlariga globallashuvning bevosita va bilvosita ta'siri ko'p qirrali bo'lib, ular mehnat bozoridagi o'zgarishlar, iste'mol madaniyatidagi yangi tendensiyalar va moliyaviy xulq-atvordagi transformatsiyalarda yaqqol namoyon bo'ladi. Globallashuv sharoitida ish joylarining mobil harakatchanligi, transmilliy korporatsiyalarning faoliyati va axborot texnologiyalarining rivojlanishi yoshlarni an'anaviy kasblarga nisbatan yuqori texnologiyali va xalqaro bozorga yo'naltirilgan sohalarga qiziqitirmoqda. Bu esa ularda tadbirkorlik, innovatsion fikrlash va xalqaro raqobatbardoshlik kabi yangi iqtisodiy qadriyatlarning shakllanishiga olib keladi. Biroq, globallashuvning salbiy oqibatlari sifatida ishsizlikning kuchayishi, ijtimoiy qatlamlanish va mehnat resurslarining ekspluatatsiyasi ham tilga olinadi, ayniqsa rivojlanayotgan mamlakatlarda. Bu esa yoshlarda iqtisodiy beqarorlikka nisbatan xavotirni kuchaytirib, ularni xavfsiz va barqaror daromad keltiruvchi ishlarga intilishga undashi mumkin.

Iste'mol madaniyatida ham sezilarli o'zgarishlar kuzatiladi. Global brendlar, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlar orqali yoyilgan iste'mol standartlari yoshlarning nima sotib olishi, nimaga qiziqishi va nimani qadrlashiga ta'sir qiladi. Bu esa ularni statusni aks ettiruvchi buyumlarga, innovatsion gadjetlarga va global modaga ergashishga undashi mumkin. Natijada, an'anaviy tejash, ehtiyotkorlik va mahalliy mahsulotlarni qadrlash kabi qadriyatlar ikkinchi darajali bo'lib qolishi mumkin. Moliyaviy xulq-atvorda esa onlayn bank xizmatlari, elektron to'lovlar va kriptoalyutalar kabi zamonaviy moliyaviy vositalarga qiziqish

ortib boradi. Bu esa yoshlarda moliyaviy savodxonlikning yangi shakllarini rivojlantirsa-da, shu bilan birga moliyaviy risklarga nisbatan ehtiyotsizlik va impulsiv sarf-xarajatlarga moyillikni ham keltirib chiqarishi mumkin.

An'anaviy qadriyatlar va global tendensiyalar o'rtasidagi munosabatlar esa doimiy ziddiyat va o'zaro ta'sirda kechadi. O'zbekistonda yoshlarning ma'naviy-axloqiy qiyofasini shakllantirish, ularni diniy ekstremizm va zararli g'oyalardan himoya qilish masalasiga davlat tomonidan alohida e'tibor qaratilmoqda. Prezident Shavkat Mirziyoyevning "5 ta muhim tashabbus"lari va "Yoshlar – kelajagimiz" Davlat dasturi kabi chora-tadbirlar yoshlarning har tomonlama rivojlanishini, ularda vatanparvarlik va milliy o'zlikni anglashni shakllantirishga qaratilgan. Bu sa'y-harakatlar yoshlarning iqtisodiy qadriyatlarini shakllantirishda ham milliy an'analar va ma'naviy negizlarga tayanishni nazarda tutadi. Yoshlarning ma'naviy muhitiga globallashuvning salbiy ta'siri bo'yicha tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, axborot texnologiyalari ta'sirida ma'naviyat ikkinchi darajali qadriyat sifatida qabul qilinishi holatlari ham uchraydi. Biroq, yoshlar axloqining o'zgarishi borasidagi xavotirlar tarixan takrorlanib kelganini ham unutmash kerak. Shunday qilib, globallashuv sharoitida yoshlarning iqtisodiy qadriyatlari transformatsiyasi murakkab jarayon bo'lib, unda ham ijobiy, ham salbiy tendensiyalar o'zaro bog'liq holda rivojlanadi. Jamiyatning vazifasi bu jarayonni to'g'ri boshqarish, yoshlarni zamonaviy dunyoning chaqiriqlariga tayyorlash va shu bilan birga ularda milliy o'zlikni anglash, an'anaviy qadriyatlarga hurmatni singdirishdan iboratdir.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu maqola globallashuv jarayonida yoshlar iqtisodiy qadriyatlarining transformatsiyasini tahlil qilishda sifatli tadqiqot yondashuvlariga asoslangan. Tadqiqotda mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, xalqaro tashkilotlarning hisobotlari, milliy siyosiy hujjatlar va statistik ma'lumotlarning keng qamrovli tahlili amalga oshirildi. Konseptual tahlil orqali globallashuv, iqtisodiy qadriyatlar va yoshlar tushunchalari o'zaro bog'liqlikda ko'rib chiqildi. Maqola, asosan, nazariy sintez va deduktiv tahlil usullaridan foydalangan holda, globallashuvning yoshlar iqtisodiy qadriyatlariga ta'sirining nazariy modellarini ishlab chiqish va mavjud faktlar asosida ushbu ta'sirlarning yo'nalishlarini aniqlashga qaratilgan. Shuningdek, O'zbekiston misolida milliy va umumbashariy qadriyatlarining uyg'unlashuvi hamda davlat siyosatining o'rnini kontekstual tahlil orqali baholandi. Kelajakdagi tadqiqotlar uchun yoshlar o'rtasida chuqur intervyular, fokus-guruh muhokamalari yoki keng ko'lamlı sotsiologik so'rovlar o'tkazish orqali ampirik ma'lumotlarni to'plash va ularni miqdoriy tahlil qilish imkoniyati mavjuddir.

Xulosa

Globallashuv jarayonida yoshlarning iqtisodiy qadriyatlarini transformatsiyasi murakkab va ko'p qirrali hodisa bo'lib, uning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari chuqur tushunishni talab etadi. Ushbu tadqiqot globallashuvning yoshlar mehnat bozoridagi intilishlariga, iste'mol madaniyatiga va moliyaviy xulq-atvoriga bevosita hamda bilvosita ta'sirlarini ko'rsatdi. Bir tomondan, globallashuv yoshlar uchun global mehnat bozoriga chiqish, innovatsion faoliyat bilan shug'ullanish, tadbirkorlikni rivojlantirish va yangi texnologiyalarni o'zlashtirish uchun keng imkoniyatlar

yaratadi. Bu esa ularda raqobatbardoshlik, mustaqillik va ijodkorlik kabi iqtisodiy qadriyatlarni shakllantiradi. Boshqa tomondan, u iqtisodiy notenglikni kuchaytirishi, madaniy imperializmga olib kelishi va an'anaviy qadriyatlarni zaiflashtirishi mumkin, bu esa yoshlarda iqtisodiy beqarorlikka nisbatan xavotirni kuchaytirib, ularni moddiy boylikka haddan tashqari intilishga undashi mumkin.

O'zbekiston sharoitida "Uchinchi Renessans" g'oyalari doirasida yoshlarning milliy va umumbashariy qadriyatlarni uyg'unlashtirgan holda kamol topishini ta'minlash muhim strategik vazifadir. Davlatning yoshlarni zararli g'oyalardan himoya qilish, ularning ma'naviy-axloqiy tarbiyasini kuchaytirish va har tomonlama rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan sa'y-harakatlari bu jarayonda muhim rol o'ynaydi. Yoshlarning iqtisodiy qadriyatlari transformatsiyasini to'g'ri yo'naltirish uchun zamonaviy ta'lim tizimida iqtisodiy savodxonlikni oshirish bilan birga, milliy madaniy merosni va an'anaviy iqtisodiy etika prinsiplarini singdirish zarur. Bu globallashtirish sharoitida yoshlarning barqaror iqtisodiy xulq-atvorini shakllantirishga va ularning jamiyat taraqqiyotiga ijobiy hissa qo'shishiga yordam beradi. Kelajakda globallashtirishning bu ta'sirlarini yanada chuqurroq, ampirik tadqiqotlar asosida o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Gidley, Jennifer M. Yoshlar kelajagi: Global tendensiyalar va traektoriyalar. Rotterdam: Sense Publishers, 2012.
2. Roberts, Ken. Yoshlar ishsizligining uzun soyasi: Mehnatning global inqirozi. Bristol: Policy Press, 2015.
3. Crittenden, Victoria L., et al. "Avlodlar orasidagi qadriyatlar, hayot tarzi va iste'molchilar xulq-atvoridagi farqlar: global o'smirlar segmenti." *Iste'molchi Marketingi Jurnali*, vol. 22, no. 1, 2005, pp. 1-13.
4. Цой М., Камолов Д. ЗНАЧЕНИЕ И РОЛЬ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ЭКОНОМИКЕ: МИРОВОЙ ОПЫТ И ПРАКТИКА УЗБЕКИСТАНА //Academic literature. – 2025. – Т. 1. – №. 1. – С. 1-105.
5. Норбеков Х., Туйчиева Н. Формирование конкурентных преимуществ компании //Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar. – 2022. – Т. 1. – №. 1. – С. 589-592.
6. Salaxiddinov M., Pardaboyev S., Norbekov X. IQTISODIYOTDA OVQATLANISH KORXONALARI //Scientific practical conference. – 2025. – Т. 1. – №. 1. – С. 228-230.
7. Baxtiyorova G., Haqberdiyeva Z., Norbekov X. O 'ZBEKISTONDA IQTISODIY TURIZM //Scientific practical conference. – 2025. – Т. 1. – №. 1. – С. 197-199.
8. Dilshodova N., Rustamova G., Norbekov X. IQTISODIY INDUSTRIYASI FANINING MAQSADI //Scientific practical conference. – 2025. – Т. 1. – №. 1. – С. 210-213.

9. Abrorova B., Ziyatova R., Norbekov X. IQTISODIY O 'SISHDA TURIZMNING O 'RNI //Scientific practical conference. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 190-193.
10. Nuriddinova S., Norbekov X. XALQARO IQTISODIY TURIZM TARIXI VA RIVOJLANISHI //Scientific practical conference. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 214-217.
11. Mukhtarov B. A. et al. Manifestation of Corruption in Society //Zien Journal of Social Sciences and Humanities. – 2022. – T. 14. – C. 156-166.
12. Muxtarov B. ANALYSIS OF THE DYNAMICS OF POPULATION INCOME GROWTH IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – C. 11.
13. Muxtarov B. O 'ZBEKISTONIDA ICHKI TURIZM XIZMATLARI KO 'RSATISH TIZIMINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH //Scientific practical conference. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 225-227.
14. Muxtarov B. et al. SUG 'URTA KOMPANIYALARINING MOLIYAVIY RESURSLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RISK-MENEJMENTI MEXANIZMINI TASHKIL ETISH //Scientific practical conference. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 207-209.
15. Muxtarov B. TURIZM BOZORIDA ICHKI TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO 'NALISHLARI //Scientific practical conference. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 77-79.
16. Мухтаров Б. А. ВЛИЯНИЕ СТРУКТУРЫ НАСЕЛЕНИЯ И МИГРАЦИИ НА ЭФФЕКТИВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМИ РЕСУРСАМИ //«Qazaqtany». – 2025. – №. 25. – C. 156-164.
17. Bo'ltakov S. O 'ZBEKISTONDA BALIQCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY ISTIQBOLLARI //Scientific practical conference. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 565-567.
18. Bo'ltakov S. BALIQCHILIKDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI BAHOLASH MEZONLARI //Scientific practical conference. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 366-371.
19. Bo'ltakov S. et al. TURIZM SOHASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI ANAMIYATI //Универсальная индексная библиотека Евразийского журнала академических исследований. – 2022. – Т. 2. – №. 12. – С. 60-62.
20. Bo'ltakov S. Innovatsion Usulda Baliq Yetishtirishning Iqtisodiy Samaradorligini Oshirish Yo 'llari (Sirdaryo Tumani Misolida) //Green Economy and Development. – T. 3. – №. 9. – C. 666837.
21. ECONOMY TODAY //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 95-99.
22. Гайбуллаев С., Пулатова М. Ish haqi va mehnat munosabatlari //Новый Узбекистан: успешный международный опыт внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 370-372.
23. Sarvar G., Sirojiddin S., Xushnudbek P. FACTORS AFFECTING LABOR RELATIONS AND ITS WAGE //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 126-129.